

František Novotný, absolvent brněnské konzervatoře a JAMU, studoval také u Zakhara Brona a Viktora Trefjakova. Vítězství, laureátského titulu nebo zvláštního ocenění dosáhl ve víc než dvaceti soutěžích (Concertino Praga, Čajkovského v Moskvě, Pražské jaro, Premio Paganini v Janově, International Competition v Tokiu...), je nositelem Ceny italské RAI a Medaile Henryka Wieniawského. Svůj mimořádně široký repertoár (přes 70 titulů s orchestrem) stále rozšiřuje a uplatňuje se špičkovými tělesy na významných pódiiích v Evropě (Grosses Festspielhaus Salzburg, Herkulesaal München...), Japonsku (Tokyo Bunka Kaikan, Suntory Hall...) a USA (Carnegie Hall...). Kromě tradičního repertoáru uvádí méně známá či zcela neznámá díla světových autorů – Bernsteina, Korngolda, Barbera, Coplanda, Rózszy, Berga, Jana Nováka, natočil – u nás poprvé – romantické koncerty Arenského a Tanějeva (2017), pro zahraniční i česká vydavatelství také houslové koncerty Dvořákův a Brahmsův (s Jiřím Bělohávkem) nebo unikátní dvoj-CD s kompletním houslovým dílem Ernsta Blocha ad. Vystupuje v rozhlasu a v televizi. Pedagogicky působí na Hudební fakultě JAMU (od roku 2009 jako profesor) a VŠMU, pravidelně učí na mistrovských kurzech v ČR, Francii, Japonsku a USA. Je porotcem řady mezinárodních houslových soutěží (např. Pražské jaro, Ernst-Szymanowski, Carl Flesch ad.).

Brněnský rodák **Igor Ardašev** vyrůstal jako pianista od dětství v péči svého otce, později byla jeho pedagožkou na konzervatoři i na JAMU Inessa Janíčková a na mistrovských kurzech pak Paul Badura-Skoda v Rakousku a Rudolf Serkin v USA. Na své úspěchy v dětských soutěžích navázal v osmdesátých a devadesátých letech minulého století jako laureát velkých soutěží evropských – Čajkovského v Moskvě, Pražského jara, královny Alžběty v Bruselu, Longové–Thibauda v Paříži a Marie Callasové v Aténách (1990). Dnes má za sebou úctyhodný počet koncertních vystoupení v Evropě, Americe i Japonsku s účastí na renomovaných festivalech – a dlouhou řadu oceňovaných nahrávek (čtyřruční verzi Janáčkovy *Žárlivosti* natočil s Rudolfem Firkušným).

Titulárním sólistou brněnské filharmonie se poprvé stal ve svých dvaceti letech po častých předchozích – domácích i zahraničních – vystoupeních s filharmonii a jeho jméno se pak udrželo ve výčtu filharmonických sólistů dalších sedm sezon. Skutečnost, že se na toto místo po dvaceti letech vrátil (jako *rezidenční sólista sezony 2017/2018 Filharmonie Brno*) není ovšem oceněním těchto teď už dávných zásluh, nýbrž důsledkem poznání, že dnes máme v Brně pianistickou osobnost světového formátu, z jejichž životních zkušeností může filharmonie těžit.

Jakub Klecker, dnes hudební ředitel opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, vyrůstal odmalička v Kantiléně, jejímž je teď hlavním dirigentem a uměleckým vedoucím; dirigování vystudoval na brněnské konzervatoři a poté na pražské HAMU u Jiřího Bělohávky a Tomáše Koutníka. Od roku 2007 řídil opery a balety v Janáčkově opeře NdB, kde v sezoně 2013/2014 nastoupil na místo šéfdirigenta a začal realizovat řadu úspěšných inscenací na domácí

scéně i v zahraničí – v pražském Národním divadle Mozartovu *Figarovu svatbu* nebo večer komponovaných baletních opusů *Ballettissimo*; v lednu 2013 debutoval s Verdiho *Aidou* ve Státním divadle v Norimberku, roku 2017 s *Figarovou svatbou* v polské Vratislavi a na zájezdu Janáčkovy opery do Ománu (2014) uvedl – poprvé na Arabském poloostrově – Dvořákovu *Rusalku*. Koncertně spolupracuje s našimi i zahraničními orchestry (SOČR, FOK, PKF, brněnská, ostravská, olomoucká, pardubická Komorní a zlínská filharmonie, Czech Virtuosi, v zahraničí Symfonický orchestr Udine a Jenská filharmonie); Filharmonii Brno dirigoval v letech 2007 a 2009 na zájezdech po Japonsku. Opakovaně vystoupil na MHF Brno a na festivalech Janáček Brno a Rheingau. Od roku 2014 působí pedagogicky na JAMU.

Jiří Beneš

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Generální partner FB

Hlavní partner FB

Za podporu a spolupráci děkujeme

Notový materiál pro provedení poskytl vydavatelství **Universal Edition AG** (Berg).

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského nám. 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

Jihomoravský kraj

MINISTERSTVO KULTURY

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Jihomoravského kraje a Ministerstva kultury ČR.

62.
koncertní
sezona
2017
2018

Sólista sezony potřeří
Filharmonie doma II
4. abonentní koncert
Besední dům
15 a 16|3|2018

Filharmonie
Brno Philharmonic

ALBAN BERG

Komorní koncert | 39'

pro klavír, housle a 13 dechových nástrojů op. 8

Chamber Concerto

for Piano, Violin and 13 Wind Instruments, Op. 8

1. Thema scherzoso con variazioni
2. Adagio
3. Rondo ritmico con introduzione

přestávka | 20'

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY

Symfonie č. 3 a moll op. 56 „Skotská“ | 36'

Symphony No. 3 in A minor, Op. 56 „Scottish“

1. Andante con moto – Allegro un poco agitato – Assai animato – Andante come I.
2. Vivace non troppo
3. Adagio cantabile
4. Allegro vivacissimo – Allegro maestoso assai

František Novotný housle / violín

Igor Ardašev klavír / piano

Filharmonie Brno / Brno Philharmonic

dirigent / conductor Jakub Klecker

Komorním koncertem Albana Berga (1885–1935) se dostává do našich filharmonických pořadů ryze dodekafonické dílo příslušníka Druhé vídeňské školy, což je z řady pochopitelných důvodů vzácný případ. Připomeňme si, že dodekafonii jako kompoziční systém pracující s úplnou, určitým způsobem sestavenou řadou všech dvanácti tónů chromatické stupnice v jedné skladbě (jako jejím „tématem“) objevil koncem devatenáctého století vídeňský skladatel Arnold Schönberg (1874–1951) hledající východisko pro další vývoj evropského hudebního myšlení, které podle jeho (a nejen jeho) názoru už vyčerpalo všechny své evoluční možnosti a uvázlo v mrtvém bodě. Se svými dvěma žáky a nadále nejužšími spolupracovníky Albanem Bergem a Antonem Webernem (1883–1945) pak tvořil Schönberg před svou emigrací do USA jádro Druhé vídeňské školy a semenišťe přísných i méně přísných dodekafonických skladeb. Jejich provozování si dokázali prosadit a následný zájem předních osobností hudebního světa (včetně organizovaných demonstračních projevů odmítání na premiérách v jiných evropských městech) se pak podílel na skutečnosti, že Vídeň si i v meziválečném údobí jako hlavní město maličkého zbytku někdejší monarchie udržela význam a postavení jedné z nejvýznamnějších kulturních metropolí tehdejšího světa.

Svůj *Komorní koncert* pro klavír, housle a třináct dechových nástrojů (pikolu, flétnu, hoboje, anglický roh, Es klarinet, B klarinet, basklarinet, fagot, kontrafagot, 2 lesní rohy, trubku a trombon) napsal Berg v letech 1923–1925, a to k Schönbergovým padesátým narozeninám. Už v březnu 1923 se s náčrtky ukázal u Schönberga v Mödlingu a dočkal se celkem nevlídného přijetí, protože Mistr *huhlal* proti účasti klavíru v obsazení – dával zřejmě přednost jednohlasým nástrojům, které svou dodekafonickou linií *neznečisťovaly* vedlejšími tóny.

Jinak se ovšem Berg vynasnažil, aby skladba byla co nejpřesnější, to jest, aby předem stanovenému plánu odpovídala nejen každá nota, nýbrž i celkové proporce v matematicky přesně daných počtech taktů jednotlivých úseků a vět. Do první z nich vtělil dodekafonickou řadu s kryptogramy všech tří členů školy a provedl ji pěti variacemi uplatňujícími základní postupy systému: 1. původní tvar, 2. račí postup, 3. (melodický) převrat, 4. převrat v račím postupu, 5. původní tvar.

Adagio druhé věty je palindromatické: sólové housle s dechy je dovedou ke středu, v němž sólový klavír ohlásí bod obratu, od něhož se hudba zpětným (račím) postupem vrací ke svému začátku. Závěrečné *Rondo ritmico* je nečekaně rozlehlá skladba s poněkud okázalým úvodem (*con introduzione*) a rondovými návraty tématu, jehož rytmický ráz dává vyniknout citaci témat z první a druhé části na vrcholech jednotlivých úseků.

Poslední z pěti (dokončených) symfonií **Felixe Mendelssohna Bartholdyho** (1809–1847) vznikala neobvykle dlouho a složitě: od prvního rozhodnutí s konkrétním tematickým nápadem (objevil se v rozpadajícím se hradě v Edinburku jako představa skotské korunovace nešťastné Marie Stuartovny) během jednoho z Mendelssohnových studijních pobytů (1829) do dokončení v roce 1842 uplynulo celých třináct let poznamenaných trvalým vědomím načatého díla.

Připomeňme si, že Mendelssohn prožil svůj osmatřicetiletý život v mimořádně příznivých okolnostech a že jich dokázal – díky svému nadání, intelektu a osobní kázni – využít jako nejvzdělanější hudebník své úrovně v celém romantickém devatenáctém století. Syn bohatého hamburského bankéře byl od malička veden vybranými pedagogy v obecném i hudebním vzdělání – své kompoziční i dirigentské dovednosti mohl rozvíjet s orchestrem, který se scházel v rodičovském paláci k produkcím navštěvovaným špičkami tehdejšího duchovního života (Goethem) a dospělý pak mohl žít podle svých představ, nezatěžován žádnými existenčními starostmi. V roce 1835 se stal dirigentem proslulého lipského Gewandhausorchestru, v roce 1843 ředitelem nové lipské konzervatoře, která byla zřízena a od počátku pedagogicky skvěle obsazena hlavně jeho zásluhou.

Mendelssohnův styl, vycházející z jeho nevyčerpateľné melodické invence a lehké kontrapunktické představitosti (ve srovnání s Beethovenovým zápasivým vicehlasem jakoby až příliš snadně) nebyl přijímán vždy pozitivně (v nacistickém Německu a zemích jím okupovaných se ovšem Mendelssohn nesměl hrát vůbec): v údobí vítězícího novoromantismu ve druhé půli devatenáctého století byl považován za staromódní, povrchně líbivý a plytce podbízivý – a tento postoj se tu a tam objevuje podnes. Nesmíme však zapomínat, že v romantické hudbě devatenáctého století, jejíž vrcholná díla obřezávají větší tragické stránky v životě jednotlivce i společnosti, zůstává právě Mendelssohnova hudba tím, co dokáže zachytit a oslavit lidský život v jeho pozitivní kráse a věčné hodnotě.

Ve **Skotské symfonii** zůstal Mendelssohn věren své dlouho uchovávané inspiraci z trosek edinburského Hollyroodu jako vzpomínka na zázitek míjejícího času. Ponechal proto svůj někdejší *skotský* nápad na počátku první ze čtyř částí symfonie ne jako obvyklý pomalý úvod k vlastnímu sonátovému *allegru*, nýbrž jako motivický i obsahově závazný zdroj vši následující hudby. Je jím teskná a přitom velmi poetická (pokud jí dirigent nevnutí příliš pomalým tempem smuteční ráz) vzpomínka, k jaké se člověk rád vrací. Vyspělý symfonický tvar (všechny čtyři části jsou – včetně scherza – v sonátové formě) mu pak umožňuje rozvíjet ji do poloh intimních, dramatických, žertovných, tragických nebo monumentálních.

Ve své výmluvnosti je tato hudba tak srozumitelná (*podbízivá* říkají odpůrci), že ji není třeba průběžně popisovat. Lze jen upozornit, že v lyrické pomalé části se z rytmizované vedlejší myšlenky vyvine opravdový smuteční pochod jako vtíravá představa smrti a že z brilantního scherza je znát, že je Mendelssohn psal pro svůj výborný Gewandhausorchester. Nekonvenční je ovšem závěr a vyznění skladby: finální *Allegro vivacissimo* v alla breve pojednou přejde do houpavého šestiosminového taktu a ukončí skladbu monumentálně stupňovaným lyrickým hymnem.